

Γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα: Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης ΕΚ)

COM(2007) 803 τελικό/2 (Μέρος V) — 2007/0300 (CNS)

(2008/C 162/24)

Στις 17 Ιανουαρίου 2008 το Συμβούλιο αποφάσισε, σύμφωνα με το άρθρο 262 της Συνθήκης περί ιδρύσεως της Ευρωπαϊκής Κοινότητας, να ζητήσει τη γνωμοδότηση της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής με θέμα την

Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της συνθήκης ΕΚ).

Το ειδικευμένο τμήμα «Απασχόληση, κοινωνικές υποθέσεις, δικαιώματα του πολίτη», στο οποίο ανατέθηκε η προετοιμασία των σχετικών εργασιών της ΕΟΚΕ, υιοθέτησε τη γνωμοδότησή του στις 29 Ιανουαρίου 2008 με βάση την εισηγητική έκθεση του **κ. Greif**.

Κατά την 442η σύνοδο της ολομέλειάς της, στις 13 και 14 Φεβρουαρίου 2008 (συνεδρίαση της 13^{ης} Φεβρουαρίου), η Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή υιοθέτησε με 147 ψήφους υπέρ, 5 κατά και 7 αποχές την ακόλουθη γνωμοδότηση:

1. Συμπεράσματα και συστάσεις

1.1 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη εκφράσει την ικανοποίησή της για τη νέα ολοκληρωμένη προσέγγιση και για τον πολυετή κύκλο διακυβέρνησης τόσο στη γνωμοδότηση της σχετικά με την υιοθέτηση των κατευθυντήριων γραμμών 2005-2008, (1) όσο και σε πλήθος άλλων γνωμοδοτήσεων, υπογραμμίζοντας ωστόσο, μεταξύ άλλων, ότι πρέπει να διασφαλιστεί η ουσιαστική διαβούλευση και συμμετοχή των εθνικών κοινοβουλίων, των κοινωνικών εταίρων και της κοινωνίας των πολιτών σε όλα τα στάδια της διαδικασίας συντονισμού της πολιτικής για την απασχόληση.

1.2 Η ΕΟΚΕ έχει ήδη υπογραμμίσει ότι καθοριστικό στοιχείο για την επιτυχία των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων αποτελεί η όσο το δυνατόν ευρύτερη συμμετοχή όλων των ενδιαφερόμενων κοινωνικών φορέων — και ιδιαίτερα των κοινωνικών εταίρων — σε όλα τα στάδια της διαδικασίας. Στο πλαίσιο αυτό, η ΕΟΚΕ έχει εκφράσει τη λύπη της για το γεγονός ότι, τα τελευταία χρόνια, το επίπεδο διαβούλευσης με τους κοινωνικούς εταίρους και οι συζητήσεις με την κοινωνία των πολιτών δεν ικανοποίησαν. Γι' αυτό, η ΕΟΚΕ φρονεί ότι πρέπει να ενισχυθούν τα συστήματα εργασιακών σχέσεων, τόσο σε ευρωπαϊκή όσο και σε εθνική κλίμακα.

1.3 Λαμβάνοντας υπόψη τα ανωτέρω, η ΕΟΚΕ εκφράζει για άλλη μια φορά τη λύπη της για τα εξαιρετικά περιορισμένα χρονικά περιθώρια που μεσολαβούν μεταξύ της δημοσίευσης της πρότασης για απόφαση του Συμβουλίου και της ίδιας της απόφασης και δεν παρέχουν αρκετό χρόνο για ενδελεχείς συζητήσεις και διαβουλεύσεις. Ως εκ τούτου, η ΕΟΚΕ επιφυλάσσεται να επανεξετάσει την εν λόγω στρατηγική εν όψει της εαρινής συνόδου κορυφής του 2008.

1.4 Η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει πλήθος προτάσεων σε διάφορες γνωμοδοτήσεις σχετικά με την προηγούμενη δέσμη κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση στο πλαίσιο της ευρωπαϊκής στρατηγικής για την απασχόληση. Εν όψει του αυστηρού χρονοδιαγράμματος που έχει καθοριστεί, η ΕΟΚΕ συγκέντρωσε όλες αυτές τις προτάσεις σε μια συλλογή που απεστάλη στις αρμόδιες υπηρεσίες της Επιτροπής, οι οποίες και την επικρότησαν (2).

1.5 Μολονότι οι κατευθυντήριες γραμμές δεν έχουν χάσει σε καμία περίπτωση τη βασική τους ισχύ, η ΕΟΚΕ σημειώνει ότι η νέα δέσμη κατευθυντήριων γραμμών για την απασχόληση είναι όμοια με την προηγούμενη. Παρόλα αυτά, το συνοδευτικό κείμενο επικαιροποιήθηκε

ελαφρώς και τώρα πλέον περιλαμβάνει ορισμένες από τις προτάσεις της ΕΟΚΕ.

1.6 Στο πλαίσιο μιας τυπικής διαδικασίας, η ΕΟΚΕ συνιστά στην Επιτροπή να καταρτίσει παράρτημα στο οποίο θα περιέχεται κατάλογοι όλων των ποσοτικοποιημένων στόχων της οδηγίας που καθορίζονται στις κατευθυντήριες γραμμές, προκειμένου να ενισχυθεί η διαφάνειά τους.

1.7 Δεδομένων των χρονοδιαγραμμάτων που έχουν καθοριστεί, η ΕΟΚΕ επαναδιατυπώνει τις απόψεις της όσον αφορά ορισμένες πτυχές που πρέπει να συνηγορηθούν στην απόφαση και οι οποίες απορρέουν από τη γενική ανάγκη να προσαρμοστούν οι κατευθυντήριες γραμμές για την απασχόληση. Οι απόψεις αυτές παρατίθενται στην παρακάτω σύνοψη των προτάσεων (3).

(1) Στη σύνοψη συμπεριλαμβάνονται παραδείγματα από τις εξής γνωμοδοτήσεις: Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.4.2007 με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών», εισηγήτρια: η κ. O'Neill (EE C 168 της 20.7.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 12.7.2007 με θέμα «Απασχόληση των κατηγοριών προτεραιότητας (Στρατηγική της Λισαβώνας)», εισηγήτρια: ο κ. Greif (EE C 256 της 27.10.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26.10.2005 με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο σχετικά με τις ευρωπαϊκές πολιτικές για τη νεολαία — Αντιμετώπιση των θεμάτων που απασχολούν τους νέους στην Ευρώπη — Εφαρμογή του Ευρωπαϊκού Συμφώνου για τη Νεολαία και προώθηση της ενεργού συμμετοχής στα κοινά», εισηγήτρια: η κ. van Turnhout (EE C 28 της 3.2.2006). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 13.9.2006 με θέμα «Ανακοίνωση της Επιτροπής στο Συμβούλιο, στο Ευρωπαϊκό Κοινοβούλιο, στην Ευρωπαϊκή Οικονομική και Κοινωνική Επιτροπή και στην Επιτροπή των Περιφερειών: Χάρτης πορείας για την ισότητα μεταξύ γυναικών και ανδρών 2006-2010», εισηγήτρια: η κ. Attard (EE C 318 της 23.12.2006). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 11.7.2007 με θέμα «Απασχολησιμότητα και επιχειρηματικό πνεύμα — Ο ρόλος της κοινωνίας των πολιτών, των κοινωνικών εταίρων και των περιφερειακών και τοπικών οργανισμών υπό το πρίσμα του φύλου», εισηγήτρια: ο κ. Pariza Castaños (EE C 256 of 27.10.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 17.1.2007 με θέμα «Ισες ευκαιρίες για τα άτομα με αναπηρίες», εισηγήτρια: ο κ. Joost, (EE C 93 της 27.04.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 26.9.2007 με θέμα «Προώθηση της βιώσιμης παραγωγικότητας της εργασίας στην Ευρώπη», εισηγήτρια: η κ. Kurki (EE C ...). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 11.7.2007 με θέμα «Ευέλικτη ασφάλεια (διάσταση εσωτερικής ευελιξίας — συλλογικές διαπραγματεύσεις και ο ρόλος του κοινωνικού διαλόγου ως μέσα ρύθμισης και μεταρρύθμισης της αγοράς εργασίας)», εισηγήτρια: ο κ. Janson (EE C 256 της 27.10.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.4.2007 με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου για τις κατευθυντήριες γραμμές των πολιτικών απασχόλησης των κρατών μελών», εισηγήτρια: ο κ. Greif (EE C 195 της 18.08.2006). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 30.5.2007 με θέμα «Πρόταση σύστασης του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου και του Συμβουλίου σχετικά με τη θέσπιση του ευρωπαϊκού πλαισίου επαγγελματικών προσόντων για τη διά βίου μάθηση», εισηγήτρια: ο κ. Rodríguez García-Caro (EE C 175 της 27.7.2007). Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.4.2005 με θέμα «Πρόταση σύστασης του Συμβουλίου και του Ευρωπαϊκού Κοινοβουλίου για περαιτέρω ευρωπαϊκή συνεργασία με σκοπό τη διασφάλιση της ποιότητας στην τριτοβάθμια εκπαίδευση», εισηγήτρια: ο κ. Soares (EE C 255 της 14.10.2005).

(2) Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 31ης Μαΐου 2005 με θέμα την «Πρόταση απόφασης του Συμβουλίου σχετικά με τις ολοκληρωμένες κατευθυντήριες γραμμές για τις πολιτικές απασχόλησης των κρατών μελών (βάσει του άρθρου 128 της Συνθήκης ΕΚ)» (εισηγήτρια: ο κ. Malosse), EE C 286 της 17.11.2005.

(3) Σύντομα αναμένεται να εκδοθεί έντυπο με τις προτάσεις της ΕΟΚΕ. Οι γνωμοδοτήσεις της ΕΟΚΕ για την απασχόληση και τα συναφή θέματα διατίθενται στη διεύθυνση http://eesc.europa.eu/sections/soc/index_en.asp.

2. Σύνοψη των ειδικών προτάσεων της ΕΟΚΕ

2.1 Φιλοδοξίες και μετρήσιμοι στόχοι

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη για:

- πιο φιλόδοξους, αποτελεσματικούς και μετρήσιμους στόχους, οι οποίοι θα μπορούν να αξιολογούνται σε σχέση με τις νέες κατευθυντήριες γραμμές στο επίπεδο τόσο της ΕΕ όσο και των κρατών μελών, και για την εκχώρηση περισσότερων εξουσιών επιβολής στην Επιτροπή· εν όψει αυτής της κατάστασης, πρέπει να καταβληθούν σοβαρές προσπάθειες για να αποτραπεί η αποδυνάμωση των στόχων της ανανεωμένης στρατηγικής της Λισσαβώνας και, συνεπώς, να επανεστιαστούν οι δράσεις στους ποσοτικούς ευρωπαϊκούς στόχους, κυρίως στους τομείς της ενεργοποίησης, της εκπαίδευσης και της διά βίου μάθησης, της απασχόλησης των νέων και της ισότητας των φύλων·
- χρονοδιαγράμματα και διαδικασίες που μπορούν να κοινοποιηθούν δεόντως σε όλα τα ενδιαφερόμενα μέρη, προκειμένου να διασφαλιστεί η μέγιστη συμμετοχή και να παρασχεθεί αρκετός χρόνος για απαντήσεις σε επίπεδο ΕΕ και σε εθνικό επίπεδο κατά το στάδιο του σχεδιασμού. Πάνω απ' όλα, στο πλαίσιο αυτό, είναι απαραίτητη η συμμετοχή των κοινωνικών εταίρων, της κοινωνίας των πολιτών και της ΕΟΚΕ σε ένα όσο το δυνατόν πιο πρώιμο στάδιο του σχεδιασμού και της εφαρμογής των κατευθυντηρίων γραμμών, καθώς και στο στάδιο της παρακολούθησης·
- βελτίωση της συλλογής δεδομένων, διευκόλυνση της παρακολούθησης και αξιολόγηση τόσο εκ μέρους των κρατών μελών όσο και της Επιτροπής·
- εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων τα οποία να περιλαμβάνουν πιο συγκεκριμένα στοιχεία για τους καθοριζόμενους στόχους, τα χρονοδιαγράμματα, τις δαπάνες και τον προβλεπόμενο προϋπολογισμό. Με αυτόν τον τρόπο, τα ΕΠΜ θα γίνουν πιο φιλόδοξα, με σημαντική βελτίωση της ποιότητάς τους σε ό,τι αφορά τα χρονοδιαγράμματα, την υπευθυνότητα, τον δεσμευτικό χαρακτήρα των μέτρων και τη χρηματοδότηση, συμπεριλαμβανομένων συγκεκριμένων στόχων για τη δέσμευση των απαραίτητων δημοσιονομικών πιστώσεων προκειμένου να χρηματοδοτηθούν μέτρα της ενεργού πολιτικής για την αγορά εργασίας στα επιμέρους κράτη μέλη·

- ισχυρότερη έμφαση στη συμπερίληψη των ατόμων με ειδικές ανάγκες, με καθορισμό συγκεκριμένων στόχων και μεγαλύτερη αναγνώριση των απαιτήσεων της κοινωνικής πολιτικής· επιπλέον, πρέπει να καταβληθούν περισσότερες προσπάθειες προκειμένου να διασφαλιστεί ότι οι θετικές εξελίξεις στους τομείς της οικονομίας και της απασχόλησης ενισχύουν και την κοινωνική ένταξη στο πλαίσιο της στρατηγικής της Λισσαβώνας· για το λόγο αυτό, στη νέα δέσμη κατευθυντηρίων γραμμών θα πρέπει να δοθεί πολύ μεγαλύτερη έμφαση στους κοινούς κοινωνικούς στόχους των κρατών μελών για την προώθηση της ενεργού κοινωνικής ένταξης (π.χ. καταπολέμηση της φτώχειας και του αποκλεισμού των προσώπων και ομάδων που αντιμετωπίζουν τη μεγαλύτερη περιθωριοποίηση).

2.2 Απασχόληση των νέων

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη:

- να καθοριστούν από κάθε κράτος μέλος στόχοι για μείωση της ανεργίας των νέων κατά 50 % τουλάχιστον την περίοδο 2006-2010, ούτως ώστε να καταστεί σαφές ότι η καταπολέμηση της ανεργίας των νέων απαιτεί εντατικότερες προσπάθειες από όλους τους ενδιαφερομένους·

- να δοθεί πολύ μεγαλύτερη έμφαση στην ένταξη των νέων στην αγορά εργασίας και να τους εξασφαλιστεί μια πρώτη θέση εργασίας με μελλοντικές προοπτικές· και, σε αυτό το πλαίσιο, να εφαρμοστούν μέτρα που μειώνουν τον κίνδυνο εγκλωβισμού των νέων σε επισφαλείς θέσεις εργασίας ορισμένου χρόνου·

- να υιοθετηθεί μια πολύ πιο αποφασιστική και στοχοθετημένη προσέγγιση της επαγγελματικής κατάρτισης, προκειμένου να δημιουργηθούν επαγγελματικές σταδιοδρομίες για τους νέους, καθώς και της διά βίου μάθησης για να μειωθεί η ανεργία των νέων· υπάρχει επίσης πρόβλημα στη σχέση των βάσεων της εκπαίδευσης με τη σύγχρονη αγορά εργασίας, δεδομένου ότι παρατηρείται έλλειψη βασικών και ενδιάμεσων δεξιοτήτων και αναντιστοιχία αφενός μεταξύ δεξιοτήτων και επαγγελματικών προσόντων και, αφετέρου, της αγοράς απασχόλησης·

- να αναπτυχθούν συστήματα κοινωνικής προστασίας τα οποία επιτρέπουν στους νέους να είναι σε θέση να αποφασίζουν για το μέλλον τους· σε αυτό το πλαίσιο πρέπει να θεσπιστούν μέτρα για την κοινωνική ένταξη των νέων, ιδίως εκείνων που δεν ακολουθούν σχολική πανεπιστημιακή εκπαίδευση ούτε ασκούν επάγγελμα και δεν είναι δηλωμένοι ως ανεργοί·

- να μειωθεί το επίπεδο της πρόωρης εγκατάλειψης του σχολείου κατά 50 % την περίοδο 2006-2010 και να προωθηθούν περιόδους πρακτικής εξάσκησης σε επιχειρήσεις·

- να αναπτυχθούν κατάλληλα κίνητρα και να παρασχεθεί συνδρομή σε επιχειρήσεις προκειμένου να προσλαμβάνουν περισσότερους νέους καθώς και ηλικιωμένους εργαζομένους που αντιμετωπίζουν ξεχωριστές δυσκολίες στην εύρεση εργασίας·

- να μειωθεί η μέγιστη προθεσμία των έξι μηνών για την είσοδο στον ενεργό βίο νέων που αναζητούν εργασία ή θέση μαθητείας (σημειώνεται ότι η κατευθυντήρια γραμμή 18 προβλέπει τη μείωση αυτής της περιόδου σε 4 μήνες έως το 2010)·

- για προώθηση της ισότητας, υποστήριξη ατόμων με αναπηρίες και ένταξη των μεταναστών.

2.3 Ισότητα των φύλων

Η ΕΟΚΕ υπογραμμίζει εκ νέου ότι:

- χρειάζονται κοινές προτεραιότητες κατά τον συντονισμό των πολιτικών απασχόλησης, προκειμένου να αυξηθεί το ποσοστό απασχόλησης των γυναικών· μεταξύ άλλων, θα πρέπει να διατυπωθούν συγκεκριμένες προτάσεις πολιτικής για την ενθάρρυνση των μόνων γονέων να αναπτύξουν αξιοποιήσιμες στην αγορά δεξιότητες και για τη διευκόλυνση της πρόσβασής τους στην απασχόληση·

- θα πρέπει να ζητείται η άποψη των κοινωνικών εταίρων για τις πτυχές που αφορούν την ενσωμάτωση κριτηρίων σχετικών με το φύλο·

- οι κυβερνήσεις, οργανισμοί ισότητας και οι κοινωνικοί εταίροι όλων των κρατών μελών οφείλουν να διασφαλίζουν ότι τα συστήματα αμοιβής που εφαρμόζουν δεν εισάγουν διακρίσεις μεταξύ γυναικών και ανδρών· σε αυτό το πλαίσιο, οι κοινοτικοί προσανατολισμοί πρέπει να ενισχύουν, τόσο σε εθνικό επίπεδο όσο και σε επίπεδο επιχειρήσεων, τους εθνικούς στόχους για την μισθολογική ισότητα μεταξύ ανδρών και γυναικών, με τη χρήση συγκεκριμένων δεικτών· ως εκ τούτου, πρέπει να καθοριστούν στόχοι για τη μείωση των διαφορών μεταξύ των αγοριών και των κοριτσιών όσον αφορά την πρόσβαση στην επαγγελματική και τεχνολογική κατάρτιση και τη μείωση των μισθολογικών διαφορών κατά την πρόσληψη·

- είναι αναγκαίο να θεσπιστούν μέτρα για την εξάλειψη των υφιστάμενων διακρίσεων στην αγορά εργασίας και των διαρθρωτικών παραμέτρων που έχουν ως αποτέλεσμα εισοδηματικές διαφορές με βάση το φύλο και, κυρίως για, την προώθηση της αυτόνομης κοινωνικής ασφάλισης των γυναικών, μέσω δράσεων για τον περιορισμό των χαμηλά αμειβόμενων μορφών μερικής απασχόλησης που συνοδεύονται από επισφαλείς συνθήκες κοινωνικής προστασίας, καθώς και για τη βελτίωση της ρύθμισης της μερικής απασχόλησης (π.χ. επέκταση του δικαιώματος μερικής απασχόλησης στους γονείς, με δικαίωμα επιστροφής στην πλήρη απασχόληση έπειτα από ορισμένη χρονική περίοδο· ενίσχυση της ενσωμάτωσης των γυναικών στα ενδοεπιχειρησιακά προγράμματα επιμόρφωσης)·
 - να προσδιοριστούν νέοι στόχοι για την ισότητα των φύλων στις πολιτικές απασχόλησης, με ποιοτικούς και ποσοτικούς δείκτες, προκειμένου να εξαλειφθούν τα στερεότυπα με βάση το φύλο και τα εμπόδια που αντιμετωπίζουν οι γυναίκες που ξεκινούν την επαγγελματική τους σταδιοδρομία σε συγκεκριμένους τομείς και αναλαμβάνουν επιχειρηματική δραστηριότητα (*)·
 - να συμπεριληφθεί στα εθνικά προγράμματα της δευτεροβάθμιας και τριτοβάθμιας εκπαίδευσης η εκπαίδευση στην επιχειρηματικότητα, ιδίως για τις γυναίκες, και να ληφθούν μέτρα για να αυξηθεί το ποσοστό των γυναικών μεταξύ των πτυχιούχων θετικών και τεχνικών κατευθύνσεων, προκειμένου να μειωθεί το χάσμα μεταξύ των δύο φύλων ως προς την απασχόληση σε τεχνικούς τομείς, όπως η μηχανική ή οι υπηρεσίες που σχετίζονται με τις ΤΠΕ·
 - να δοθεί μεγαλύτερη προσοχή στην ισότητα των φύλων και στην ανάγκη εξισορρόπησης της επαγγελματικής και της οικογενειακής ζωής. Σε αυτό το πλαίσιο, είναι αναγκαίο να εξαλειφθεί στην αγορά εργασίας ο διαχωρισμός λόγω φύλου, με τη θέσπιση αποτελεσματικών μέτρων για τον συνδυασμό της επαγγελματικής με την οικογενειακή ζωή (ειδικά με τη μαζική ανάπτυξη επαρκών, υψηλής ποιότητας και οικονομικά προσίτων εγκαταστάσεων παιδικής μέριμνας και την παροχή διαφορών μορφών στήριξης για τα εξαρτώμενα πρόσωπα και τις οικογένειές τους, συμπεριλαμβανομένων διευκολύνσεων 24 ώρες το εικοσιτετράωρο)·
 - πρέπει να προωθηθεί αποτελεσματικά η ισοκατανομή των γονικών ευθυνών (ιδίως η παροχή κινήτρων για ενίσχυση της συμμετοχής των πατέρων στη φροντίδα των παιδιών) και να καταργηθούν τα μέτρα οικογενειακής πολιτικής που παρέχουν στους γονείς ισχυρά κίνητρα για να εγκαταλείψουν την αγορά εργασίας οριστικά ή για μεγάλες χρονικές περιόδους. Οι γονείς θα πρέπει να ενθαρρύνονται να επιστρέψουν στην αγορά εργασίας. Τα επιδόματα γονικής άδειας δεν θα πρέπει να έχουν επιπτώσεις στην εξέλιξη των εισοδημάτων, ούτε να δημιουργούν κίνητρα για την αποχώρηση των γυναικών από τον ενεργό βίο ή νέα εμπόδια όσον αφορά την ισοκατανομή των ευθυνών ανατροφής των παιδιών μεταξύ των δύο γονέων.
- 2.4 Ηλικιωμένοι εργαζόμενοι, εργαζόμενοι με αναπηρίες, εργαζόμενοι μετανάστες
- Η ΕΟΚΕ ζητεί:
- να καταβληθούν μεγαλύτερες προσπάθειες για την καταπολέμηση των συνεχιζόμενων διακρίσεων και των μειονεκτημάτων που αντιμετωπίζουν οι εργαζόμενοι λόγω ηλικίας, φύλου, αναπηρίας ή εθνικής καταγωγής, ιδίως όσον αφορά την πρόσβαση στην εκπαίδευση και την πρόσβαση και παραμονή στην αγορά εργασίας. Πρέπει να παρακολουθείται στενά η ισχύουσα κοινοτική νομοθεσία και η εφαρμογή της·
 - να αποδοθεί μεγαλύτερη προσοχή στον αντίκτυπο της δημογραφικής αλλαγής και στις προκλήσεις που δημιουργεί η γήρανση του εργατικού δυναμικού· σε αυτό το πλαίσιο, πρέπει να πραγματοποιηθούν εκτεταμένες επενδύσεις στην ποιότητα της απασχόλησης και στη διαμόρφωση ευνοϊκών συνθηκών εργασίας για τους ηλικιωμένους, προκειμένου να διατηρήσουν τη σωματική και ψυχική
- ικανότητα να παρατείνουν την παραμονή τους στον ενεργό βίο, ιδίως με την ενθάρρυνση των ηλικιωμένων εργαζομένων να συμμετέχουν πιο ενεργά σε δράσεις επιμόρφωσης καθώς και με τη μείωση των πιέσεων για επιδόσεις στις επιχειρήσεις και την προσαρμογή των εργασιακών συνθηκών στο προφίλ των ηλικιωμένων (μεταξύ άλλων παροχή κινήτρων για την ενίσχυση της προστασίας της υγείας στο χώρο εργασίας, ευρέως διαθέσιμα προγράμματα για την προώθηση της υγείας και την προληπτική ιατρική, καθώς και την προστασία των εργαζομένων στις επιχειρήσεις)·
- την ανάληψη δράσεων ευαισθητοποίησης υπέρ της αξίας των ηλικιωμένων εργαζομένων (αναγνώριση της αξίας της πείρας των εργαζομένων μεγαλύτερης ηλικίας και μεταφορά δεξιοτήτων που αποκτήθηκαν στον ενεργό βίο σε νεότερους εργαζομένους), καθώς και παροχής συμβουλών και στήριξης σε επιχειρήσεις, ιδίως ΜΜΕ, όσον αφορά τον προγραμματισμό των προσλήψεων προσωπικού και την ανάπτυξη ευνοϊκών μορφών οργάνωσης της εργασίας για τους ηλικιωμένους·
 - να δοθεί μεγαλύτερη προτεραιότητα στα θέματα που σχετίζονται με την αναπηρία στο πλαίσιο των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων και να ενισχυθεί η συμμετοχή των εθνικών οργάνωσεων των ατόμων με ειδικές ανάγκες στην κατάρτιση αυτών των προγραμμάτων· στο πλαίσιο αυτό, ζητήθηκε από την Επιτροπή να αναλύσει τον σχετικό αντίκτυπο και να αξιοποιήσει πιθανές synergies που μπορούν να δημιουργηθούν ως απόρροια των νέων τάσεων που επικρατούν στον τομέα της απασχόλησης, όπως π.χ. ο συνδυασμός ευελιξίας και ασφάλειας, και οι οποίες μπορούν να συμβάλουν στην αύξηση του ποσοστού απασχόλησης των ατόμων με ειδικές ανάγκες·
 - την ενίσχυση και παρακολούθηση της εφαρμογής των πολιτικών μετανάστευσης και του αντίκτυπού τους στον εθνικό σχεδιασμό για το εργατικό δυναμικό· σε αυτόν τον τομέα, ιδιαίτερη βαρύτητα πρέπει να δοθεί στην εξατομικευμένη (προ)σχολική υποστήριξη και την έγκαιρη επένδυση στη γλωσσική και επαγγελματική κατάρτιση, καθώς και στην εξάλειψη θεσμικών εμποδίων και κατάργηση των διακρίσεων όσον αφορά την πρόσβαση στην αγορά εργασίας στα κράτη μέλη και στην πρόληψη του μισολογικού ντάμπινγκ.
 - την παρακολούθηση και τη λήψη μέτρων, προκειμένου να επιτευχθεί ισορροπία όσον αφορά τη διατήρηση ειδικευμένου και καταρτισμένου εργατικού δυναμικού με στόχο τη διασφάλιση της αειφορίας. Μολονότι η ΕΟΚΕ υποστηρίζει την κινητικότητα των εργαζομένων μεταξύ των κρατών μελών, ανησυχεί ωστόσο για τον αντίκτυπο που έχει για τη χώρα προέλευσης η μετακίνηση ειδικευμένων εργαζομένων και η μεταφορά δεξιοτήτων από μια χώρα της ΕΕ προς κάποια άλλη.

2.5 Υψηλής ποιότητας θέσεις εργασίας και μεταβατικές αγορές εργασίας

Η ΕΟΚΕ επισημαίνει εκ νέου την ανάγκη:

- να ληφθούν μέτρα για τη βελτίωση της ποιότητας των θέσεων εργασίας και, ως εκ τούτου, να δημιουργηθεί ευρωπαϊκός δείκτης που να περιγράφει την ποιότητα του επαγγελματικού βίου, ο οποίος θα πρέπει να διαρθρωθεί στη βάση κριτηρίων έρευνας «εργασίας σε καλές συνθήκες» (*good work*) και να μετριέται και να δημοσιεύεται τακτικά, ούτως ώστε να επισημαίνονται οι αλλαγές και οι εξελίξεις της ποιότητας της εργασίας στην Ευρώπη και οι συνέπειες για την παραγωγικότητα·
- για ενίσχυση της ασφάλειας της απασχόλησης και αποτροπή των «παγίδων επισφαλούς απασχόλησης», μεταξύ άλλων, με την αποφυγή του ενδεχομένου αναγκαστικής αποδοχής θέσεων εργασίας που δεν παρέχουν καμία ασφάλεια, την καταπολέμηση της αδήλωτης εργασίας και την αποτροπή της εκμετάλλευσης των συμβασιούχων·

(*) Για το θέμα αυτό, βλ. επίσης τις εξής γνωμοδοτήσεις: Γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 6.7.2006 με θέμα «Προώθηση της επιχειρηματικής νοοτροπίας μέσω της εκπαίδευσης και της μάθησης», εισηγήτρια: η κ. Jerneck (EE C 309 της 16.10.2006), και γνωμοδότηση της ΕΟΚΕ της 25.10.2006 με θέμα «Επιχειρηματικό πνεύμα και Ατζέντα της Λισαβόνας», εισηγήτρια: η κ. Sharma, συνεισηγήτρια: ο κ. Olsson (SOC/267) (δεν έχει δημοσιευθεί ακόμη).

- για προστασία των εργαζομένων από διακρίσεις·
- να ληφθούν πολλά συμπληρωματικά μέτρα για τη βελτίωση των υφιστάμενων συστημάτων προστασίας της υγείας, με στόχο την προώθηση της πρόληψης και του υγιούς τρόπου ζωής, προκειμένου να μειωθούν οι επιβαρύνσεις λόγω ασθενειών, να αυξηθεί η παραγωγικότητα της εργασίας και να παραταθεί ο επαγγελματικός βίος·
- για εκσυγχρονισμό και βελτίωση, της κοινωνικής ασφάλισης για τις άτυπες μορφές απασχόλησης οπουδήποτε αυτό κρίνεται απαραίτητο·
- για εξάλειψη των εμποδίων που αντιμετωπίζουν τα άτομα με υποχρεώσεις φροντίδας τρίτων κατά την επάνοδο και παραμονή τους στην αγορά εργασίας, και για παροχή κινήτρων για τη μεγαλύτερη συμμετοχή των πατέρων στην φροντίδα της οικογένειας·
- για ανάπτυξη μεταβατικών αγορών εργασίας για τις κοινωνικά αποκλεισμένες ομάδες, με την παροχή κατάλληλων κινήτρων στις επιχειρήσεις για περισσότερες προσλήψεις και την ταυτόχρονη υποστήριξη των εργαζομένων, προκειμένου να ξεπεράσουν τα προβλήματα που αποτελούν την αιτία του κοινωνικού τους αποκλεισμού (πρέπει να προληφθούν η ανεπιθύμητη εκμετάλλευση αυτών των ρυθμίσεων, καθώς και οι στρεβλώσεις του ανταγωνισμού)·
- μη κερδοσκοπικές πρωτοβουλίες στο χώρο της απασχόλησης, ειδικά στο πλαίσιο της κοινωνικής οικονομίας, οι οποίες μπορούν να διαδραματίσουν σημαντικό ρόλο σε αυτό το πλαίσιο· ταυτόχρονα, πρέπει να διασφαλιστεί η δέουσα στήριξη στο πλαίσιο των προϋπολογισμών της πολιτικής για την αγορά εργασίας.

2.6 Ευέλικτη ασφάλεια

Η ΕΟΚΕ έχει διατυπώσει τις ακόλουθες προτάσεις:

- Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν σε όλες τις συζητήσεις για την ευέλικτη ασφάλεια και να διαδραματίσουν πρωταγωνιστικό ρόλο στις διαβουλεύσεις με την Ευρωπαϊκή Επιτροπή, καθώς και στον ορισμό της έννοιας της ευέλικτης ασφάλειας.
- Η ενίσχυση των συστημάτων εργασιακών σχέσεων, τόσο σε ευρωπαϊκή όσο και σε εθνική κλίμακα, είναι ζωτικής σημασίας. Οι κοινωνικοί εταίροι πρέπει να συμμετέχουν ενεργά, να διαπραγματεύονται, να επηρεάζουν και να αναλαμβάνουν την ευθύνη του ορισμού και των συνιστωσών της ευέλικτης ασφάλειας. Γι' αυτό, κατά την αξιολόγηση των εθνικών προγραμμάτων μεταρρυθμίσεων, θα πρέπει επίσης να εξετάζεται πώς μπορούν να ενισχυθούν ο κοινωνικός διάλογος και τα συστήματα συλλογικών συμβάσεων.
- Η Επιτροπή και τα κράτη μέλη θα πρέπει να δώσουν μεγαλύτερη προσοχή στην ισότητα ανδρών και γυναικών και στη διαπεριφερειακή αλληλεγγύη στο πλαίσιο της ευέλικτης ασφάλειας. Οι γυναίκες, οι ηλικιωμένοι και οι νέοι βρίσκονται συχνά σε μειονεκτική θέση στην αγορά εργασίας όσον αφορά την ευελιξία και την ασφάλεια. Πρέπει, συνεπώς, να καταβληθούν προσπάθειες για την ανόδικο σύγκλιση της κατάστασης των εν λόγω ομάδων και για τη λήψη των ευνοϊκότερων δυνατών μέτρων.
- Τα κράτη μέλη και η Επιτροπή θα πρέπει να διερευνήσουν την ενίσχυση της προσαρμοστικότητας μέσω της εσωτερικής ευελιξίας και να την καθιερώσουν ως βιώσιμη και αποδεκτή διάσταση της ευελιξίας με ασφάλεια. Η εσωτερική ευελιξία μπορεί να διαδραματίσει ρόλο-κλειδί στην ενίσχυση της παραγωγικότητας, της καινοτομίας και της ανταγωνιστικότητας και να συμβάλει έτσι στην επίτευξη των στόχων της στρατηγικής της Λισσαβώνας.
- Πρέπει να αναζητηθεί μια ισορροπία μεταξύ ελαστικού ωραρίου εργασίας και προστασίας των εργαζομένων. Ο καλύτερος τρόπος διασφάλισης της εν λόγω ισορροπίας είναι ο καθορισμός ρυθμίσεων μέσω συλλογικών διαπραγματεύσεων και σύμφωνα με τις εθνικές πρακτικές. Διαπραγματεύσεις αυτού του είδους για το ελαστικό ωράριο εργασίας απαιτούν ένα ισχυρό πλαίσιο δικαιωμάτων, λειτουργικών κοινωνικών φορέων και φιλικών προς την απασχόληση συστημάτων κοινωνικής ασφάλισης για να τις υποστηρίξει.

2.7 Επενδύσεις, καινοτομία και έρευνα

Η ΕΟΚΕ ζητεί:

- τη δημιουργία ενός ευνοϊκού μακροοικονομικού περιβάλλοντος, το οποίο να αποδίδει έμφαση σε μια οικονομική πολιτική προσανατολισμένη προς την ανάπτυξη, προκειμένου να υπερνικηθούν οι παρατεινόμενες κυκλικές αδυναμίες και να υλοποιηθεί το πλήρες δυναμικό των ενεργών πολιτικών για την αγορά εργασίας·
- περισσότερη συνέπεια όσον αφορά την ολοκλήρωση των επενδύσεων στην έρευνα, στην ανάπτυξη και στην καινοτομία, τόσο για την τόνωση της οικονομίας όσο και για τη δημιουργία νέων θέσεων απασχόλησης. Στο πλαίσιο αυτό, πρέπει να σημειωθεί ότι πολλά προγράμματα μεταρρυθμίσεων εξακολουθούν να μην συνεκτιμούν επαρκώς την ανάγκη υιοθέτησης πολιτικών προσανατολισμένων προς τη ζήτηση, για την τόνωση της ανάπτυξης και της απασχόλησης, παράλληλα με τις διαρθρωτικές μεταρρυθμίσεις στην αγορά εργασίας·
- αύξηση των δημοσιονομικών περιθωρίων για την πραγματοποίηση των αναγκαίων επενδύσεων στον τομέα των υποδομών στα κράτη μέλη. Στο πλαίσιο αυτό, τα εθνικά προγράμματα μεταρρυθμίσεων θα μπορούσαν στο μέτρο του δυνατού, να σχεδιάζονται, κατά τέτοιο τρόπο ώστε να καταλήξουν σε ένα πανευρωπαϊκό πρόγραμμα για την ανάκαμψη της οικονομίας·
- για να αξιοποιηθεί πλήρως το δυναμικό για την ανάπτυξη και την πλήρη απασχόληση, πρέπει να δημιουργηθούν οι κατάλληλες γενικές συνθήκες για την τόνωση τόσο της εξωτερικής, όσο και της εσωτερικής ζήτησης. Αναφορικά με αυτό, έχει υπογραμμιστεί ότι λίγα μόνο κράτη μέλη δίνουν επαρκή βαρύτητα στην τόνωση της οικονομίας στα μεταρρυθμιστικά τους προγράμματα·
- κατάλληλη χρηματοδότηση σε εθνικό επίπεδο και σε επίπεδο ΕΕ, η οποία είναι σημαντική για την εφαρμογή των μέτρων της πολιτικής για την απασχόληση. Ως προς αυτό έχει επισημανθεί ότι πρέπει να εξαιρεθεί το χάσμα που εντοπίζεται σε πολλά κράτη μέλη μεταξύ των προτάσεων για ανάληψη πρωτοβουλιών στον τομέα της πολιτικής για την αγορά εργασίας και των πραγματικών δυνατοτήτων δημοσιονομικής κάλυψης.

Βρυξέλλες, 13 Φεβρουαρίου 2008.

Ο Πρόεδρος

της Ευρωπαϊκής Οικονομικής και Κοινωνικής Επιτροπής

Δημήτρης ΔΗΜΗΤΡΙΑΔΗΣ